

der neueren Philosophie.”⁽¹⁾ De Arminianen, baanbrekers der vrijdenkers! Het is wel zonder omwegen gezegd.

Maar is het niet volkomen juist?

Ontbolster het Remonstrantisme, ontdoe het van zijne theologische vormen, van alles, wat niet tot zijn wezen behoort, maar wat feitelijk daarmede in tegenspraak is, en gij vindt in zijn verborgenen kern een grondbeginsel, dat ten slotte evenzeer tot de ontkenning van Gods bestaan moet leiden, als het Zijne volstreckte heerschappij heeft geloochend, zich evenmin met de heerschappij der wet als met die der genade verdraagt. Datzelfde beginsel heeft in zijne voortdurende gedaanteverwisselingen, de waarheid Gods in den loop der eeuwen, telkens van eene andere zijde bestreden. Het heeft zich niet alleen voorgedaan als Remonstrantisme tegenover de leer der vrije genade, maar ook als Pelagianisme tegenover die der zonde; als Arianisme in de Christologie, als Socianisme in de verwerping van het schriftgezag, als Deïsme in de ontkenning, dat God alle dingen onderhoudt en regeert, als Naturalisme in het loochenen der schepping, als Rationalisme in zijne miskennen der openbaring.

Er bestaat eigenlijk slechts ééne groote tegenstelling, die telkens weder in andere vormen voorkomt, t. w. „Natuur en Genade”, „de Mensch en God”, „het Schepsel of de Schepper.”

Bij de vraag naar het uitgangspunt der Theologie, naar de kenbron der waarheid, naar het einddoel, zoowel der schepping als der verlossing, naar den regel voor ons geloof, gaat het uitsluitend om de eere Gods, en, zoodra het zwaartepunt van onze belijdenis door ons ook maar eenigermate naar den mensch wordt verlegd, loopen wij gevaar — *Jodl* heeft het juist gezien, en goed gezegd — om tot het Scepticisme en Atheïsme te vervallen.

Voor de derde maal zijn wij thans op den stichtingsdag van onze Universiteit bijeengekomen. Wat ook het motief tot, welke

⁽¹⁾ Iste Band. Bis zum Ende des 18^{en} Jahrhunderts. Stuttg. 1882. Bladz. 99.